

AKVATORIYALARINING PLYAJ ZONALARIDA DAM OLUVCHILARNING XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNI TASHKIL ETISH

Jonibekov Shuhrat Baxtiyorovich

Sirdaryo viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi

Hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazi o'qituvchisi.

Telefon raqami: +998994745434

Elektron pochta manzili: shuxratbekjonibekov1987@gmail.com

Anotatsiya: *O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan "O'zbekiston Respublikasi akvatoriylarining plyaj zonalarida dam oluvchilarning xavfsizligini ta'minlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 164-sonli qarori bo'yicha tadbir etilmoqda.*

Kalit so'zlar: *Akvatoriya, plyaj zonasi, plyaj akvatoriyasi, suvda aholining ommaviy dam olish joyi, umumiy suvdan foydalanish, Cho'milish mavsumi akvatoriylarda odamlarning hayoti va sog'ligini muhofaza qilish, qutqarish posti, tibbiy yordam posti, kichik o'lchamli kemalar.*

Plyaj va aholining suvda ommaviy dam olishi uchun ajratiladigan joylar quyidagi talablarga javob berishi kerak – Sohil bo'yi hududi rejalashtirilgan va obodonlashtirilgan bo'lishi;

Akvatoriyaning chuqurligi 3 metrgacha, qirg'oqdan 50 metrgacha maydon dam oluvchilarning hayoti va sog'ligi uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan jismlardan tozalangan bo'lishi;

Plyaj akvatoriyasida past haroratli yer osti suvlari chiqmasligi, girdoblar bo'lmasligi, oqimning tezligi 0,5 m/soniyadan oshmasligi;

Suv havzalari qirg'og'ida yoki ularning yaqinidagi bolalarni sog'lomlashtirish va dam olish muassasalaridagi cho'milish joylari prichallardan, sanoat va maishiy oqava suvlar va boshqa ifloslantiruvchi manbalar chiqarib tashlanadigan joylardan kamida 500 metr masofada bo'lishi kerak.

Suv omborlari, ko'llar, daryolar, kanallar hamda boshqa oqadigan va oqmaydigan yirik suv havzalarida plyaj akvatoriyasi suv yuzasining maydoni bir nafar dam oluvchi hisobiga 5 m² va oqmaydigan suv havzalarida - 10 m² bo'lishi kerak.

Aholining ommaviy dam olishi uchun foydalaniladigan plyaj zonalarini funksional vazifalariga ko'ra quyidagi turlarga bo'linadi:

davolash-sog'lomlashtirish plyajlari - iqlim bilan davolash amalga oshirilmaydigan davolash-sog'lomlashtirish muassasalari plyajlari;

bolalar plyajlari - mijozlari yuqorida ko'rsatib o'tilgan muassasalarda sog'lomlashtiriluvchi va dam oluvchi bolalar hisoblanadigan bolalar sog'lomlashtirish va dam olish muassasalari plyajlari;

umumiy foydalaniladigan plyajlar - barcha xoxlovchilar bepul va bimalol foydalanadigan plyajlar.

Plyajlar va plyajlarning akvatoriyasi quyidagi talablarga javob berishi kerak – Plyajlar va plyajlarniig akvatoriyasi quyidagi talablarga javob berishi kerak:

Plyaj akvatoriyasida suzish masofasi qirg'oqdan 50 metrgacha, chuqurligi 3 m. ortik bo'lmagan qizil yoki to'q; qizil rangdagi buylar

-Plyaj xududida kiyimni almashtirish kabinasi, hojatxonalar (biohojatxonalar), qattiq maishiy chiqindilarni to'plash uchun axlatdonlar, soyabonlar, ichimlik suv bilan ta'minlangan bo'lishi;

-ko'z bilan nazorat qilish va kuzatishning zarur vositalari bilan jihozlangan bo'lishi;

-Plyajlar va plyajlarniig akvatoriyasi quyidagi talablarga javob berishi kerak:

-aholiga zarur axborotni yetkazish va suvda xavfsizlikka rioya qilishga doir tushuntirish ishlarini tashkil etish maqsadida radiolashtirilgan bo'lishi;

-bolalar plyajlari akvatoriyalarida suzish marralari butun perimetr bo'yicha 0,7 metr chuqurlikda ishora qoziqlari, buylar, suvda qalqib turuvchi to'siqlar bilan belgilanadi. Bolalarning har bir guruhi uchun sohil bo'ylab bir-biridan 5 metr masofada va suv bo'linishidan 1 metr masofada sohil bayroqchalari qadab qo'yiladi yoki rangli bayroqchalardan iborat bo'lgan yaxlit to'siq o'rnatiladi.

Cho'milish ta'qiqlangan joylarda "Cho'milish ta'kiklanadi!" yozuvli shitlar o'rnatiladi, akvatoriyadagi xavfli joylar "Xavfli!" yozuvli ogohlantirish buylari bilan belgilanadi;

Har bir plyajda tegishli hudud biriktirilgan tashkilotlar tomonidan qutqarish posti va tibbiy yordam posti bo'ladi.

Qutqarish postlari va tibbiy yordam postlari faoliyatini tashkil etish bo'yicha talablar tegishli ravishda O'zbekistan Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vazirligi va Sog'liqni saqlash vazirligi tomonidan belgilanadi.

Qutqarish postini va tibbiy yordam postini saqlash plyajlardan, shu jumladan ijara shartlarida foydalanadigan tashkilotlar hisobiga amalga oshiriladi.

Plyajlarda quyidagi ma'lumotlar mavjud bo'lgan stendlar o'rnatiladi:

-Nizomdan ko'chirmalar;

• cho'milish tartibi va quyosh vannalarini qabul qilish to'g'risida dam oluvchi fuqarolar uchun tavsiyalar;

• suv va havo harorati, shamolning yo'nalishi va tezligi, oqimning tezligi, suvning to'liqini ko'rsatilgan jadvallar;

• plyajning hududi va akvatoriyasi aniq ajratib ko'rsatilgan chegaralar, cho'milish ta'qiqlangan chuqurliklar va joylar ko'rsatilgan xaritasi;

• o'zini-o'zi qutqarish usullari;

• jabrlanganlarga dastlabki tibbiy yordam ko'rsatish usullari;

• ichki ishlar hududiy organlarining joylashgan joyi va telefon raqamlari to'g'risidagi ma'lumotlar.

- Har bir bolalar plyajida suzishga o'rgatish uchun o'quv punkti tashkil etiladi, ular qo'llab-quvvatlovchi (qutqaruv) poyaslari bo'lgan suzish taxtachalari, elektromegafon, plyaj akvatoriyasini belgilash uchun suvda qalqib turuvchi to'siqlar bilan ta'minlanadi.
- O'quv punkti peshlavha, mashg'ulotlar jadvali, suzishga o'rgatish metodikalari va texnikasi, suvda xavfsizlik choralari bo'yicha o'quv plakatlari bilan jihozlanadi. Suzishga o'rgatish suzish bo'yicha yo'riqchi tomonidan o'tkaziladi.
- Plyajda nogironlarning bemalol kirishlari va bo'lishlari uchun shart-sharoitlar yaratilishi kerak.
- Umumiy foydalaniladigan plyajda yer uchastkasi umumiy maydonining 40 foizdan ortiq bo'lmagan hududda, shu jumladan plyaj umumiy maydonining 35 foizidan ortiq bo'lmagan hududda yengil kreslolar (yog'och karavotchalar) berish xizmatlari ko'rsatadigan hak to'lanadigan plyaj servisi xizmatlarini joylashtirishga yo'l qo'yiladi.
- Aholi ommaviy dam oladigan joylar hisoblanadigan hududlarda quyidagilar ta'qiqlanadi:
 - plyaj materialini shikastlantirish va yo'q qilish;
 - kabellar o'tkazish, shu jumladan yuqori kuchlanishli yer osti kabellari o'tkazish;
 - quvurlar, boshqa kommunikatsiyalar o'rnatish;
 - drenaj, sanoat va maishiy oqava suvlarini chiqarib tashlash;
 - foydalanish rejimi va tabiiy davolash omillarini qo'riqlash bilan bog'liq bo'lmagan binolar va ob'ektlar qurish;
 - avtomobillar to'xtash joylari, avtomobillarga texnik xizmat ko'rsatish va ularni yuvish punktlari qurish;
 - kimyo, sellyuloza-kog'oz va metallurgiya sanoati korxonalari faoliyati;
 - daraxtlarni kesish (parvarish qilish va sanitariya bilan bog'lik kesishlar bundan mustasno);
 - zaharli kimyoviy moddalarni qo'llash;
 - o'lgan chorva mollari ko'miladigan joylar barpo etish;
 - chiqindilarni saqlash va ko'mish;
 - joyning gidrologik rejimini o'zgartirish.

Plyajlardan foydalanishga qo'yiladigan talablar – Quyidagi holatlarda plyajlar va suvda aholining dam olish joylari faoliyat ko'rsatishi ta'qiqlanadi:

- plyaj akvatoriyasining suv osti qismi pasporti mavjud bo'lmaganda;
- plyaj akvatoriyasi chuqurligining o'lchov xaritasi mavjud bo'lmaganda;
- plyaj akvatoriyasi tekshirilmaganda va tozalanmaganda;
- suv sifati bo'yicha laboratoriya nazorati natijalari bo'lmaganda;
- tibbiy yordam posti bo'lmaganda;
- tayyorlangan qutqaruvchilar bilan ta'minlangan va zarur qutqarish anjomlari bilan jihozlangan qutqarish posti bo'lmaganda;

• plyajlarning suv osti qismida quvurlar va suv olish quvurlari mavjud bo'lganda, shuningdek plyajlarga tutashgan tekshirilmagan prichallar yaqinida, kichik o'lchamli kemalar yaqinlanashadigan joylarda.

• Qutqaruv postlariga kuyiladigan talablar

• Qutqarish posti joylashgan joyda "Qutqaruv posti" yozuvli peshlavha o'rnatilishi kerak.

• Plyajlardan foydalanuvchi yuridik va jismoniy shaxs "Qutqaruv xizmati va qutqaruvchi maqomi to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Qonunida va boshqa qonun hujjatlarida belgilangan talablarga muvofiq qutqaruvchilarning funksional vazifalarini tasdiqlaydi.

• O'zbekiston Respublikasi VM 2014 yil 9 iyuldagi 184-sonli Qaroriga muvofiq, Qutqaruv xizmatlarini, qutqaruv tuzilmalari va qutqaruvchilarini attestatsiyadan o'tkazish bo'yicha idoralararo komissiya tomonidan tasdiqlanadigan maxsus dastur bo'yicha amalga oshiriladi.

• Plyajdan foydalanuvchi yuridik va jismoniy shaxs qutqaruvchilarning o'z vazifalari bilan bog'lik bo'lmagan ishlarga jalb etilishiga yo'l qo'ymasligi kerak.

Akvatoriyalarda xavfsizlik ta'minlanishi yuzasidan nazoratni tashkil etish:

• Aholining dam olishi uchun mo'ljallangan suv havzalaridan foydalanuvchi tashkilotlarning rahbarlari suv yuzasi va sohil bo'yida odamlarning hayoti va sog'lig'ining muhofaza qilinishiga shaxsan javob beradilar, qutqaruv postlarini jihozlaydilar, saqlaydilar, ularni binolar va qutqaruv anjomlari bilan ta'minlaydilar, shuningdek ular faoliyatini nazorat qiladilar.

• Suv sathidan qat'iy nazar suv bo'linadigan joygacha suv akvatoriyasiga tutash hudud, shuningdek suv bo'linishidan 100 metr doirasida suv yuzasi uchastkasi sog'lomlashtirish yoki sport maqsadlari, shuningdek fuqarolarning dam olishi uchun mo'ljallangan suv havzalaridan foydalaniladigan tashkilotlarning javobgarligi zonasi hisoblanadi.

• qutqaruv posti ishlarini nazorat qilishni plyaj biriktirilgan tashkilotlarning rahbariyati amalga oshiradi.

• o'zbekiston respublikasi favqulodda vaziyatlar vazirligi va uning hududiy boshqarmalari o'z vakolatlari doirasida ushbu nizom talablariga rioya etilishini nazorat qiladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi vazirlar mahkamasi tomonidan "O'zbekiston respublikasi akvatoriylarining plyaj zonalarida dam oluvchilarning xavfsizligini ta'minlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 164-sonli qarori.

2. <https://lex.uz/>